

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Кафедра гуманітарної освіти

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 “Менеджмент”

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

ВИКЛАДАЧ - Анжела Куза anzhela.kuza@gmail.com

0964575403

Доцент кафедри гуманітарної освіти Львівського національного університету природокористування, кандидат філологічних наук, доцент. Викладач із понад 30-річним досвідом, авторка та співавторка понад 80 публікацій, з них 35 наукових, 42 навчальнометодичного характеру, зокрема 5 навчальних посібників, 5 практикумів, 1 довідник, а також низка науково-популярних публікацій.

Читає курси «Українська мова за професійним спрямуванням», «Риторика та сучасна комунікація», «Культура наукової української мови».

Сфера наукових інтересів: сучасна українська лінгвістика, українська релігійна фразеологія, методика викладання української мови за професійним спрямуванням, сучасні українознавчі дослідження в аграрній сфері, українська аграрна наука та освіта, людина, суспільство і природа у контексті глобалізаційних трансформацій.

ЛЬВІВ 2024

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 1

Компонент освітньої програми: за вибором

Мова викладання: українська

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Культура наукової української мови» має на меті допомогти студентам досконало засвоїти сучасні норми української наукової мови, сприяти виробленню цілісного наукового погляду на мову, набуттю вмінь і навичок аналітичного опрацювання різних джерел наукової інформації, а також правильного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування, створення якісних наукових текстів тощо.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Культура наукової української мови» є підвищення рівня загальномовної підготовки, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами наукового стилю української мови, яке б забезпечило професійне спілкування на належному мовному рівні.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника.

Культура наукового тексту

Тема 1. Наукова мова як комунікативний феномен. Сутність наукового стилю української мови.

Предмет і завдання курсу «Культура наукової української мови». Поняття «культура наукової мови», «культура наукового мовлення», «мова науки». Становлення і розвиток наукового стилю української мови. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки.

Основні жанри наукових праць.

Тема 2. Особливості усної та писемної форм наукового мовлення.

Реалізація комунікативних завдань наукового тексту мовними засобами. Спільні та відмінні риси усної та писемної форм наукового мовлення. Лексичні, морфологічні та синтаксичні норми наукового стилю.

Тема 3. Основні засади українського термінознавства.

Лінгвістична сутність термінів і номенклатурних найменувань. Термінознавство як наука, його основні напрями та проблематика. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів.

Проблеми сучасного термінознавства.

Тема 4. Лексикографічна компетенція як показник мовної культури науковця.

Функції словників у підвищенні мовної культури фахівця. Застосування різних типів словників у науковій діяльності. Особливості електронних словників. Фахові словники в інженерній сфері.

Тема 5. Композиція писемного наукового тексту.

Основні структурні елементи текстів наукового стилю. Рубрикація тексту. Мовне оформлення композиції писемного наукового тексту. Правила бібліографічного опису. Особливості нового стандарту оформлення бібліографії ДСТУ 8303:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання». Транслітерування бібліографічних списків, основні правила. Оформлення додатків та

скорочень. Культура читання наукового тексту. Читання наукового тексту як одна з важливих складових пізнавальної діяльності фахівця. Принципи роботи з науковим текстом. Використання поміток під час поглибленого читання.

Тема 6. Науковий етикет.

Об'єктивування власного «Я». Правила цитувань і покликань у науковому тексті. Аргументування та об'єктивність в оцінці результатів наукових здобутків. Проблема плагіату в наукових текстах. Програми перевірки наукових робіт на плагіат.

Тема 7. Оцінка ефективності та якості наукової діяльності.

Фахові наукові видання. Наукометричні бази. Індекс Гірша.

Тема 8. Способи компресії наукового тексту.

Складання плану до наукового тексту. Особливості структури первинних і вторинних тез. Відпрацювання навичок конспектування. Анотування наукових текстів. Складання довідкової анотації і тез до наукової статті за фахом.

Тема 9. Наукова стаття як самостійний науковий твір.

Функції та мовні ознаки наукової статті. Види наукових статей. Етапи підготовки статті. Необхідні структурні елементи наукових статей. Основні мовні огріхи у текстах наукових статей.

Тема 10. Вимоги до виконання і оформлення курсової та дипломної робіт.

Структура та обсяг курсової роботи, загальні вимоги до її написання. Дипломна робота як самостійне наукове студентське дослідження. Типові помилки у написанні і складанні курсових та дипломних робіт.

Тема 11. Рецензування наукових текстів.

Особливості рецензування наукових текстів. Типовий план написання тексту рецензії. Мовні кліше для складання рецензії. Відгук як форма письмової оцінки курсової чи магістерської робіт.

Розділ 2. Культура усного наукового мовлення.

Тема 12. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу.

Науковий виступ і наукова доповідь як основні усні жанри наукового стилю. Схема підготовки наукової доповіді. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Використання невербальних засобів у публічному виступі наукового стилю.

Тема 13. Електронна презентація наукового виступу.

Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Етапи підготовки до презентації. Ефективне проведення презентації.

Мовна особистість доповідача. Поняття мовної особистості, її важливі складові. Рівні мовної компетенції фахівця. Вияв загальної та мовної культури дослідника.

Тема 14. Наукові заходи як засіб виявлення культури наукової мови.

Наукова конференція як форма апробації підсумків роботи. Інформування про науковий захід. Особливості наукового діалогу. Форми проведення наукової дискусії. Мовленнєвий етикет у науковій суперечці. Правила для дискутантів.

Тема 15. Особливості редагування наукового тексту. Типи помилок у змісті й будові висловлювань. Коректурні знаки для виправлення текстових оригіналів.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

НАВЧАЛЬНО-АУДИТОРНА РОБОТА. Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти. Лекція-візуалізація –

візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах, дискусії, ділові ігри, захист презентацій, виголошення публічного виступу, аналіз та самоаналіз виступів.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим інформаційним матеріалом або з матеріалом мережі «Інтернет», виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими як індивідуальні проєкти. Програмою передбачено такі проєкти для формування професійної компетентності, зокрема публічний виступ з мультимедійною презентацією за фаховим спрямуванням або щодо тем, пов'язаних з важливими суспільногромадськими проблемами, культурою мовлення у молодіжному середовищі, проблематикою розвитку та становлення української мови як державної тощо.

САМОСТІЙНА РОБОТА охоплює матеріал, що може бути освоєний здобувачами вищої освіти самостійно. Самостійне вивчення матеріалу передбачає освоєння тематичної літератури, підготовку письмових робіт, контрольних робіт, виконання тестових завдань:

МЕТОДИ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ: анотація прочитаної літератури, відповіді на контрольні питання, тестування, написання реферату, консультації, конспектування літератури з курсу, робота в навчально-методичному кабінеті (чи бібліотеці), робота з інтернет-джерелами.

ТЕСТУВАННЯ дає можливість оцінити знання теоретичного та практичного матеріалу курсу та є достатньо об'єктивною формою контролю знань, а, отже, й показником неупередженого оцінювання.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка – виконання практичних завдань, складання бібліографічного списку, виконання вправ на редагування текстів, робота з різними типами словників, написання та аналіз наукових текстів та наукової термінології, підготовка наукового виступу та презентації, контрольні роботи (з конкретних питань тощо) або тести.

3. Практична перевірка – аналіз складених текстів наукового стилю, виконаних практичних завдань, підготовлених презентацій та публічних виступів на обрану наукову тему.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

Відпрацювання пропущених занять студентами здійснюється відповідно до «Положення про порядок відпрацювання студентами Львівського національного аграрного університету пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Студент представляє конспект з пропущеної теми щодо теоретичного матеріалу та опрацьований практичний матеріал (захист роботи або тестові завдання) з відповідної тематики.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються завдання, які виконують студенти в аудиторії і під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль. Загальні критерії оцінок:

“відмінно” – здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності; “добре” – здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності; “задовільно” – здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно; “незадовільно” – здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

Рекомендована література

Базова

1. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ: Академія, 2012. 216 с.
2. Горда О. М., Дерпак О. В., Куза А. М. Українська мова за професійним спрямуванням: Ділова і наукова комунікація : навч. посібник. Львів: ЛНАУ, 2017. 138 с.
3. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2014. 698 с.

Допоміжна

1. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посібн. К. : АртЕк, 1999. 269 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібник для студентів вищих аграрних закладів і коледжів. Вінниця : Нова книга, 2003. 534 с.
3. Дерпак О. В., Горда О. М. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Культура наукової української мови» студентів спеціальностей 191 «Архітектура та містобудування», 192 «Будівництво та цивільна інженерія» ОС «Магістр». Львів : ЛНАУ, 2016. 21 с.
3. Культура фахового мовлення : навч. посібник / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги-XXI, 2006. 496 с.
4. Кюнцлі Р. В., Пискач О. Д., Дерпак О. В. Культура українського мовлення : курс лекцій і практичних завдань. Львів : ЛНАУ, 2010. 237 с.
5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посібник з алгоритмічними приписами. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 392 с.
6. Панько Т. І. Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство : підручник. Львів : Світ, 1994. 216 с.

7. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю: монографія / НАН України. Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ: Києво-Могилянська академія, 2016. 627 с.

7. Тарасюк І., Барабаш Г. Українське термінознавство : навчально-методичний посібник. Львів : ЛДАУ, 2002. 54 с.

8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посібн. Львів : Знання, 2008. 291 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

2. Віртуальне навчальне середовище ЛНУП. URL: <https://moodle.lnup.edu.ua/>

3. Електронні інформаційні ресурси мережі «Інтернет»:

Український правопис (ЗАТВЕРДЖЕНО Українською національною комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.). URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019onovl-pravo.pdf>

Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019)

URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovnizminy%202019.pdf>

Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://speakukraine.net>

Портал мовної політики. URL: <https://language-policy.info> Мова –

ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua> <http://westudents.com.ua/>

<http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/> [http://kultura-](http://kultura-movy.wikidot.com/)

[movy.wikidot.com/](http://kultura-movy.wikidot.com/)
<http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/> <http://litopys.kiev.ua>

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Курс передбачає роботу в колективі. Викладач ставить запитання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані під час самостійної підготовки завдання на консультації. Під час роботи над запланованими проєктами не допустимо порушення академічної доброчесності